

Jätteen vientikokeilun lopullinen toteutuminen riippuu nyt Ruotsin ja Suomen viranomaisista, kirjoittaa Markku Lehtokari kolumnissaan.

Jätteen vientiä tarvitaan hyötykäyttötavoitteen saavuttamiseksi

Jätteen hyötykäyttökapasiteettia syntyy Suomeen verrattain hitaasti. Olemme vielä pitkään kaatopaikkamaa. Korkeat tavoitteemme hyötykäyttöasteen nostamiseksi tuskin onnistuvat ilman jätteen vientiä. Esimerkiksi Etelä- ja Länsi-Suomen jätesuunnitelmassa on asetettu huomattavan kova 90 %:n hyötykäyttötavoite. Suunnitteilla oleva laitospesiteetti ei tähän riitä.

Uusi jätedirektiivi kehottaa jäsenvaltioita huolehtimaan käsittelyverkostosta. Direktiivi edellyttää, että yhteisön on tultava kokonaan omavaraiseksi jätteen loppukäsittelyn sekä jätteen hyödyntämisen suhteen. Tavoitteen toteuttaminen on delegoitu jäsenvaltioille siten, että niiden tulisi kunkin erikseen pyrkiä tähän tavoitteeseen. Direktiivin mukaan läheisyys- ja omavaraisuusperiaatteet eivät kuitenkaan tarkoita sitä, että kullakin jäsenvaltiolla olisi oltava kaiken tyyppisiä lopulliseen hyödyntämiseen tarkoitettuja laitoksia alueellaan, vaan direktiivi kehottaa jäsenvaltioita yhteistyöhön riittävän laitosverkoston aikaansaamiseksi. Periaatteessa siis markkinoihin perustuva kansainvälinen työnjako on mahdollista, mutta asiaa mutkistaa yhteisön asetus jätteiden siirrosta, joka varmasti myös kaipaisi uudistamista.

Jätehuolto-organisaatiot eivät yksin pysty materiaalin tai energian hyötykäyttöön, vaan yhteistyöhön tarvitaan alan teollisuutta. Toimiakseen tehokkaasti on jätteiden materiaali- ja energiahyötykäyttöhankkeiden toimittava markkinaperiaatteella.

On ilmeistä, että kaikkien materiaalien tehokasta hyötykäyttöä ei aikaansaada Suomen verrattain pienillä markkinoilla. Myös energiahyötykäyttö edistyy varsin hitaasti, vaikka valtiolta on sitoutunut hallitusohjelmassaan jätteen energiahyötykäytön edistämiseen. Valtion alemmat viranomaiset ovat toisaalta asettuneet vastustamaan energiahyötykäytön lisäämistä esittämällä arvioita ylikapasiteetin syntymisestä.

Markkinat toimiakseen tarvitsevat riittävästi kapasiteettia. Suomessa ollaan vielä kaukana riittävästä kapasiteetista, joten viranomaisten ei pitäisi

ollenkaan arvioida kaupallisten hankkeiden toteuttamiskelpoisuutta. Riskinarvioinnin tekee kulloinkin hankkeen toteuttaja.

Esimerkiksi Ruotsissa on rakennettu verrattain kattavasti jätteen energiahyötykäyttökapasiteettia. Kapasiteettia riittää Ruotsissa jossakin määrin myös jätteen tuontia varten. Koska mukana seuraa rahaa, on jätteen tuonti itse asiassa vientiä. Ainakin Norjasta toimitetaan jätettä ruotsalaisille laitoksille. Näin ollen on ilmeistä, että Ruotsin viranomaisilla ei ole aihetta rajoittaa jätteen tuontia. Uusia laitoksia on Ruotsissa vielä rakenteilla ja myös suunnitteilla.

Yhdyskuntajätteen hyötykäyttöasteen nopea nostaminen Suomessa eurooppalaiselle tasolle edellyttää jätteen vientiä. Jätteen siirtoihin liittyvät lupa- ja valvontamenettelyt vaativat toimijoilta huomattavaa perehtymistä asiaan. Kuljetusten kustannustehokas järjestäminen vaatii kehitystyötä.

Turun Seudun Jätehuolto Oy on lähtenyt selvittämään vientimahdollisuuksia. Jätettä energiahyötykäyttöön vastaanottavia laitoksia on Ruotsissa useita. Vastaanottohinnan lisäksi vaikuttaa viennin kokonaistalouden olennaisesti myös kuljetushinta. Jätelogis tiikan kehittäminen vaatii monen osapuolen paneutumista asiaan. Jätteen vientikokeilun lopullinen toteutuminen riippuu nyt Ruotsin ja Suomen viranomaisista.

Kehitystyön tavoitteena on pohjoismaisten markkinoiden vähittäinen avaaminen ainakin energiahyötykäytössä. Materiaalihyötykäytön kehittämisessä tarvitaan todennäköisesti vielä merkittävästi suurempia markkina-alueita.

Direktiivin mahdollistama kansainvälinen työnjako voi toteutua vain markkinaehtoisesti. Valtioiden tulee huolehtia hyötykäyttöteollisuuden toimintaedellytysten turvaamisesta. Tässä ovat tärkeitä työkaluja tuottajavastuun lisääminen, kaatopaikkakiellon toteuttaminen ja lupaprosessien parantaminen niin ympäristöluvuissa kuin vientiluvuissakin.

Markku Lehtokari
Toimitusjohtaja
Turun Seudun Jätehuolto Oy